

מתיקות השבת

יו"ל ע"י ישיבת חיים של תורה - לובלין פניה"ק ירושלים ת"ו | בראשות הגאון רבי מנחם ברוך יאזעו שליט"א תלמידו של מו"ן פוסק הדור בעל 'שבת הלוי' זצוק"ל

◆ משיחורנו של מורינו ראש הישיבה שליט"א ◆

משוענת האמונה

מטה שכלו אמונה

יָךָ גַם יַעֲקֹב אֲבִינוּ אָמַר: "כִּי בְמִקְלֵי עֲבָרְתֵי אֶת הַיָּרְדֵן הָיָה" וְכֵן שָׁלַח אָמַר: "וְזֶה הִנֵּה חֲלָקֵי מִקְלַ עֲבֹלֵי" וּפְרָשׁוֹ חַז"ל (ויטו סח), שְׁאָמַר זֶאת עַל הַיָּמִים שֶׁהִשְׁלַךְ מִבֵּיתוֹ עַל יְדֵי אֲשֶׁמֶדַאי, שְׁלַא נִשְׂאָר בְּיָדוֹ אֲלֵא מִקְלוֹ וּלְבוּשׁוֹ, וְהֵעֵנָּה שְׂעָנֵי זֶאת שְׁלַחָה שְׁנִשְׂאָר בְּיָדוֹ מִקְלוֹ, יוֹבֵן לְפִי הָאָמֹר, שְׁפָנְנָתוֹ הִיְתָה לוֹמַר שְׁלַא נוֹתְרָה בְּיָדוֹ אֲלֵא הָאָמוּנָה וְהַשְׁעָנָת עַל ה', שְׁאוּתָהּ הַבִּיעַ דָּרָךְ הַמְסַל שְׁבִידוֹ, שְׁהוּא מִשְׁעָנָת לְאָדָם וּמִסְפָּל עַל הַשְׁעָנָת עַל ה'.

וְלָכֵן מִטָּה מִטָּה נִקְרָא בְּפָרֻשׁת שְׁמוֹת "מִטָּה הָאֱלֹקִים", כִּי כְשֶׁהָעַם הַתְּבוּנָה בְּמִטָּה שֶׁל מִטָּה, הֵם בָּאוּ לְיַד חֹזֶק גְּדוֹל בְּאָמוּנָה וְקִרְבַּת אֱלֹקִים וְזֶה הִיְתָה הַסְּפָה שֶׁהִקְבִּ"ה צִוָּה אֶת מִטָּה לְקַחֵת אֶת הַמִּטָּה בְּיָדוֹ, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב: "וְאֵת הַמִּטָּה הָיָה תִקַּח בְּיָדָךְ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בּוֹ אֶת הָאֲלֹתֹת", כְּדִי שְׁהָעַם יִתְחַזְּקוּ עַל יְדֵי בְּאָמוּנָה, בְּרֵאוּתָם שְׁעוֹשֵׂה שְׁכָל כּחוֹ שֶׁל מִטָּה וְכָל הַמּוֹפְתִים שְׁעוֹשֵׂה, הַכֵּל רַק בְּכֵן הָאָמוּנָה הַתְּמִימָה וְהַשְׁעָנָת הַמְּחַלְטֵת עַל ה', כִּפִּי שְׁמֹבִיעַ הַמִּטָּה שְׁבִידוֹ, שְׁכֹן מִטָּה רַבְּנוּ לֹא הָיָה צָרִיךְ מִטָּה, שְׁהָרִי הוּא הִיָּה חֲזָק עַד גֵּיל מֵאָה וְעֶשְׂרִים, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב: "וּמִטָּה בְּמֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה כְּמוֹתוֹ לֹא כְהָתָה עֵינֹו וְלֹא נָס לַחֹה", אֲלֵא שְׁהַמִּטָּה שְׁבִידוֹ הָיָה כְּכִדִּי לְלַמֵּד אֶת הָעַם אָמוּנָה בְּה', שְׁיִישׁ לְהַשְׁעוֹ רַק עֲלֵיו יִתְבָּרַךְ.

"קַח אֶת מִטָּה וְהַשְׁלַךְ לִפְנֵי פְרַעֲהוּ יְהִי לְתַנְיִן". בְּפָרֻשׁת הַקּוֹדֶשׁת מְבָאָר, שְׁמִנְשֶׁה רַבְּנוּ עֲשֶׂה אֶת הָאוֹתוֹת לְעֵינֵי הָעַם, וְנִרְק אֶת הַמִּטָּה וְהוּא נִהַפֵּךְ לְנַחֵשׁ, וְכִבֵּר הִרְכַּבְנוּ לְבָאָר עַל עֵינֵי הַמִּטָּה (בַּסֵּפֶר 'מִתְיַקֵּי הַתּוֹרָה - שְׁמוֹת מְהוֹרֵת שְׁנַת תש"ט), שְׁהַמִּטָּה שְׁעֲלֵיו הָאָדָם נִשְׁעָן כְּמוֹמֵה עַל כָּל הַדְּבָרִים הַגְּשָׁמִיִּים שֶׁהָאָדָם נִשְׁעָן עֲלֵיהֶם, כְּגוֹן: הַחֹרִים, הָאֲחִים, הָאִשָּׁה, הַיְלָדִים, הַבַּיִת, הַמְּזוּז, הַמְּמוֹן, וְכִדּוּמָה.

וְדָבָר גְּשָׁמִי שְׁאָדָם נִשְׁעָן עֲלָיו בְּכָל כּחוֹ, לַפְעָמִים מִן הַשָּׁמַיִם לֹאֲקַחִים מִמּוֹנֵה אֶת אוֹתָהּ מִשְׁעָנָת, וְכַגּוֹן שְׁנִשְׂבָּד אוֹ נִפְסֵד לוֹ סְכוּם כֶּסֶף, אוֹ שְׁנִשְׂבָּד לוֹ הַרְבֵּב שְׁהָיָה נִשְׁעָן עֲלָיו וּמְרָגִישׁ שְׁאִינוּ יֹכֵל בְּלַעֲדֵיו, וְכֵן אִם גְּנוּ חוֹלָה בְּבֵית הַחֹלִים אוֹ שְׁהוֹרֵיו גְּרוּשִׁים, וְכִכָּה הוּא מִתְּנַשֵּׂה אִם הוּא נִשְׁעָן עַל ה', וְאָדָם שְׁכָל מִשְׁעָנָתוֹ הוּא עַל מִמּוֹנֵה אוֹ עַל שְׂאָר דְּבָרִים גְּשָׁמִיִּים, הוּא נִשְׁבֵּר מֵאִדּוּ כְּאֲשֶׁר אוֹתָם דְּבָרִים וְלֹאֲקַחִים מִמּוֹנֵה.

לשלת על המטרה

וְהַקְבִּ"ה אָמַר לְמִטָּה שְׁיִזְרַק אֶת הַמִּטָּה וְהוּא יַהֲפֹךְ לְנַחֵשׁ, לְלַמְּדֵנוּ שְׁעַל הָאָדָם לְהַשְׁלִיךְ מִנְפְּשׁוֹ אֶת כָּל הַדְּבָרִים הַגְּשָׁמִיִּים שְׁהוּא נִשְׁעָן עֲלֵיהֶם, כִּי הִנֵּי הֵם יֹכֵלִים לְהַהֲפֹךְ לְרַעַת הָאָדָם כְּנַחֵשׁ הַמְּצִיק, כְּגוֹן מַה שְׁפָתוֹב: "עֲשׂוּר שְׁמִיּוֹ לְבַעֲלֵיו לְרַעַתוֹ", וְאֲצַל מִטָּה רַבְּנוּ נִאָּמַר: "וּמִטָּה הָאֱלֹקִים בְּיָדוֹ", לְהָאוֹת לְעַם שְׁכָל הַדְּבָרִים הַגְּשָׁמִיִּים הִיוּ בְּשִׁלְטַת 'דָּוִד', שְׁלַא הִיָּה נִשְׁעָן עֲלֵיהֶם, אֲלֵא הִיָּה נִשְׁעָן רַק עַל ה' וְהָיָה כְּפֹקֵי רַק לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, שְׁכֹן מִצֵּינוּ שְׁאֵת הַמְּרִיעוֹת בְּתַפְסָּלָה דְמוּת חַז"ל לְמַלְכָּה (בְּכּוֹת י"ב), וְכֵן גַּם הַמִּטָּה הִיָּה סִמְלָל שֶׁל כְּרִיעַת בְּרוּךְ וְכִפְיָהּ לִפְנֵי ה'.

וְהַקְבִּ"ה שְׁאָל אֶת מִטָּה: "מַה אַתְּ בְּיָדָךְ" - הִנֵּנוּ עַל מַה אַתָּה נִשְׁעָן כִּי הִנֵּנוּ, וּמִשֶּׁה עֵנָה לְה' "מִטָּה" מִטָּה אָמַר שְׁהַמִּשְׁעָנָת הִיְחִידָה שְׁלֹו זֶה הַקְבִּ"ה, כִּי הָרִי הוּא גְדָל לֹא הוֹרִים בְּבֵית פְּרַעֲהוּ, וְלֹאֲחַר מִכֵּן הוּא סָבֵל רַבּוֹת מְפָרַעַה שְׁבַקֵּשׁ לְהוֹרָגוֹ וְכֵן סָבֵל מִיְתָרוֹ שְׁהַשְׁלִיכוֹ לַבּוֹר, וּמִשֶּׁה הַסְּתוּבָב עִם הַמִּטָּה שְׁהָיָה כְּתַפְסָּלוֹ עֲבֹרוֹ וְעִמּוֹ הַבִּיעַ אֶת רַחֲשֵׁי לַבּוֹ, שְׁהוּא נִשְׁעָן עַל רַק ה'.

מתיקות הניסים

— מכתבים למערכת —

למעלה מדרך הטבע

לִפְנֵי כְּאַרְבַּע שָׁנִים, נוֹלַד לִנּוּ בֵן עִם חֲסָרִים וְקִשְׁיִים גְּדוֹלִים בְּגוּפוֹ, וְסַכְנָה גְּדוֹלָה נִשְׁקַפָּה לַחַיִּיו, כִּי הוּא סוֹכֵל בְּשִׁתֵּי הַעֲצָמוֹת הַעֲלִיוֹנוֹת שְׁכַעֲמוֹד הַשְּׂדֵרָה, שְׁהֵן עֲצָמוֹת שְׁמֻחְבָּרוֹת בֵּין הַגְּלָגֶלֶת לְעַמּוּד הַשְּׂדֵרָה וְעֲלֵיהֶן עוֹמֶדֶת עֲצָם הַגְּלָגֶלֶת, שְׁמִי שְׁמִכֵּן יוֹדַע שְׁהֵן הַעֲצָמוֹת הַרְגִישוֹת בְּיִתְרָה בְּגוֹף הָאָדָם, וּבְקִרַת שְׁכַחְבוֹר שְׁבִינוּ עַמּוּד הַשְּׂדֵרָה לְגָלְגֶלֶת עוֹבֵר חוּט הַשְּׂדֵרָה, כֵּךְ שְׁכָל תְּבוּזָה עֲלוּלָה לְגֵרָם לַחֹוט הַשְּׂדֵרָה לְהַתְנַתֵּק, וּבְכֵךְ לְהוֹת סַכְנַת חַיִּים מִמֶּשֶׁ, וְלַצָּרָךְ כֵּךְ הַתְּקִינוּ לוֹ כְּבוֹעַ חֲזָק בֵּין הָרֵאשׁ לְעַמּוּד הַשְּׂדֵרָה.

בְּכִרִית שְׁלוֹ הַחֲלֻטָּנוּ לְקָרָא לוֹ 'הַלֵּל', כִּי הַבְּנוּ מִהַמְּבַע שֶׁל הַבֵּן הָיָה, כְּמַה רָאִינוּ לִנּוּ לְהַלֵּל אֶת ה' עַל כָּל חֶסֶד שִׁישׁ לִנּוּ וְעַל הַבֵּן הָרֵאשׁוֹן שְׁכַבְּלוֹ לְפָנָיו שְׁהוּא בְּרִיא וְשָׁלֵם.

הַהַתְּמַדּוּת שְׁלֵנוּ הִיְתָה קִשָּׁה, כִּי הַהַתְּפַחְחוֹת שְׁלוֹ הִיְתָה אֲסִית וּבְעֵקֶר שְׁחֲשֵׁנוּ מֵאִדּוּ לַחַיִּיו, אֲבָל הַמַּעֲבָד הָיָה לִנּוּ כְּאֲמַצְעֵי לְכַפֵּשׁ אָמוּנָה בְּחֻזְקָה בְּה', יַחַד עִם זֹאת הִיָּה עֲלֵינוּ לְטַפֵּל בְּהַלֵּל בְּטַפְסָּלוֹת קִשְׁיִים וּבְנִתּוּחִים, וְלִכְנֵי כְּחֻצֵי שָׁנָה הַרְפוּאִים הוֹדִיעֵנו לִנּוּ שְׁהַלֵּל יְהִי מְקָרָח לְעַבֵּד נִתּוּחַ קִשָּׁה, שְׁבוּ רּוּצִים לְהַשְׁלִים לוֹ אֶת הַעֲצָמוֹת הַחֲסָרִים כְּעַמּוּד הַשְּׂדֵרָה, וְהוֹדִיעֵנו לִנּוּ שְׁכָכֵל הַשְּׂדֵרָה לֹא יִתְאֲפָשֵׁר לְקַנֵּס אֶת הַנִּתּוּחִים בְּאַרְץ הַקִּדְשׁ, אֲלֵא נִצְטַרֵךְ לְחִסּוֹעַ לְחַזְרָא.

כְּשֶׁשְׁמַעֲתִי אֶת הַבְּשׂוּרָה הַזֹּאת, שְׁמַתִּי לְעַצְמִי מְפָרָה לְשַׁמֵּר אֶת עֲצָמֵי מֵאִדּוּ שְׁלַא לְפּוֹל מִכָּה לְחִלְשׁוֹת הַדַּעַת, אֲלֵא לְהַשְׁאֵר בְּרוּחַ טוֹבָה, אֲבָל הִיָּה מֵאִדּוּ לְשַׁמֵּר עַל הַמְּפָרָה הַזֹּאת, וּמִכּוֹן שְׁכָכֵל שְׁבַת וְאַף בְּמִשְׁךְ יְמוֹת הַשְּׁבָעִי אֲנִי מִקְבֵּל חֹזֶק גְּדוֹל מְקַרִּיֵאת הַגִּילְיוֹנוֹת שְׁלֵכָם "מִתְיַקֵּי הַשְּׁבַת" ו"מִתְיַקֵּי הַפְּרָשָׁה", לְכֵן בְּתָרְשִׁים הַחֲלוֹ הַתְּחַזְּקֵתִי בְּיָתִי שְׁאֵת לְקָרָא בְּגִילְיוֹנוֹת הַלָּלוּ וְלַהֲעִמִּיק בְּדְבָרֵי הַתּוֹרָה שְׁבָהֵם, הַמְּלֹאִים וְגוֹדוּשִׁים אָמוּנָה וְיִרְאַת ה' צְרוּפָה.

בְּנוֹסֵף לָכֵה בְּכָל יוֹם הִיְתִי שׁוֹפֵךְ שִׁיחַ לִפְנֵי יוֹדַע תְּעִלְמוֹת, וְשִׁכְפִּיתִי דְמוֹת רַבּוֹת לִפְנֵי ה' שִׁיחַמַל עַל הַלֵּל בִּנִי וְיֹצִיאֵו מִמִּצְרַיִם לְרוּחָה. אֲבָן הַתְּפִלָּה עֲשֶׂתָה פְּרִי, וְלִפְנֵי כְּחֵדֶשׁ הוֹדִיעֵנו לִנּוּ, כִּי בִּאֲפֹן מְפַתֵּיעַ אוֹתוֹ רּוּפֵא מִנְתַּח אָמֹר לְהַגִּיעַ לְאַרְצָה הַקִּדְשׁ וְלֹאֹר אֶת הַנִּתּוּחִים יִכָּל הַתְּחַזְּקִים « הַמִּשְׁךְ הַמַּעֲשֶׂה בְּעַמּוּד ד' »

בטול אמונות טפלות

וּבְעֵשֶׂר הַמְּכּוֹת שְׁעֲשֶׂה מִטָּה עַל יְדֵי מִטָּה, הוּא הַכְּנִיעַ בְּשִׁלְחוֹת ה' אֶת הָאָמוּנוֹת הַטְּפִלוֹת שֶׁל הַמִּצְרִים, כִּי בְעֵשֶׂר הַמְּכּוֹת הוּא הִכָּה אֶת כָּל הַמִּשְׁעָנוֹת שְׁהִיוּ לְמִצְרַיִם, וְכַגּוֹן שְׁבִמְכַת דָּם הוּא הִכָּה אֶת הַמִּשְׁעָנוֹת שֶׁל הַמִּצְרַיִם עַל הַנִּילוֹס שְׁהָאָמוּנָה בּוֹ כְּאֵלִיל, שְׁבִמְכַת דָּם לִי מִי הַנִּילוֹס הִפְכוּ לְדָם וְגַם הַדְּגָיִם מָתוּ, כֵּךְ שְׁלַא נִשְׂאָר לָהֶם מִטָּה שֶׁל מִים וְדָגִים, וְכֵן הוּא בְּכָל הַמְּכּוֹת שְׁהֵן הִיוּ הַכָּפָה לְמִשְׁעָנוֹת שֶׁל הַמִּצְרַיִם, כְּמוֹ שְׁאָמַר דָּוִד מְלִכְנוּ עַל עֲשֶׂר הַמְּכּוֹת: "כָּל מִטָּה לָהֶם שְׁבִיר".

תעלה על לבו מדת הנאנה, ומכף שיוסף עלה למלוכה, ראו כלם ששקשקב"ה רוצה, הוא יכול להמליך גם אדם יוסף שנהיה דחוי ביותר וכמו שראינו פן גם אצל דוד מלכנו, שהתקיים בו "אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה".

ומישה רבנו לקח את המטה בידו והכריז שחילה לחשב שפרעה משעבד את העם, אלא הקב"ה הוריד אותם לשעבוד מצרים, וכל מה שהם מקבלים מהנוגשים היא מאת הקב"ה בעצמו, שזנפו אותם ככה ומיכן אותם להיות לו לעם סגולה.

התועלת שבמופתים

ומיד נאמר: "ונאמנו העם וישמעו כי פקד ה' את בני ישראל", לא כתוב שהעם האמינו לאותות ולמופתים, אלא הם האמינו ושמעו "כי פקד ה' את בני ישראל", היינו שהבשורה של פקד פקדתי היא זו שעוררה אותם ולא האותות והמופתים, וכתוב "כי פקד ה'" בלשון עבר, אף על פי שעדיין הם לא נגאלו, כי מדבר על כך שהקב"ה פקד את האבות הקדושים בילדים ועל כך שה' פקד את יוסף הצדיק והצילו.

ובשביל הצדיקים הללו שבועם, שהאמינו כבר על יד' בשורת פקד פקדתי, שמשו האותות והמופתים כחזק שאלא להאמינו בכחו של פרעה הרשע, אלא לראות את כחו הגדול של ה', ולהתבונן בגדלת ה' שפקד אותם בילדים רבים, כמו שנאמר: "ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד".

זקוף וינרמו בקף על ישראל, ואלו הנחש הוא מפתל, ללמוד שאם יש לאדם לב ישראל הוא לא צריך מופת כדי להאמין בה, אלא מאמין בה' מפני עצם כך שבראו בפלאות נפלאות הנפרות באברי גופו, וביניהם שנתנו לו עמוד שדרה יקוף כמטה, שעמוד השדרה דומה למטה, מפני שעל עמוד השדרה כל הגוף נשען, כמו שהאדם נשען על המטה שבידו אבל אם האדם מסיח דעת לרגע אחד מה' ומחסידי, הרי שבלבו מתהפך ונחש מפתל, לכן הצדיקים שבועם ישראל לא היו צריכים לראות מופתים, ורק פרעה ורשעי ישראל שבמצרים היו צריכים לראות מופת של נחש.

כי אמנם מה שמושה אמר "פקד פקדתי", היה אמור לעורר גם את פרעה להאמין בה' מפני שפקד אותו ובראו, אבל בכל זאת פרעה לא התעורר מכה, מפני שהוא טען שהוא בעצמו אלוה וכביכול הוא מכלכל את מצרים ואת כל העולם בשנות הרעב, ובאמת הקב"ה כלכל את מצרים ואת כל העולם, ומה שהקב"ה עשה זאת דרך יוסף, זה היה מושם שלא מש מפיו של יוסף וזכרון שם שמים, והוא הזכיר תמיד שה' הוא המכלכל.

השפל ראוי למלוכה

וה' בחור וזקא ביוסף כשלים לכלכל את העולם, כי יוסף עצמו סבל מאיחוי ונמפר לישמעאלים ויהי עבור לממש שלש עשרה שנה, ולתאר שהיה השפל ורוב ענוה גדולה, הוא ראוי למלוכה, כי בודאי שוב לא

"לו ואספת את זמני ישראל ואמרת אלהם... פקד פקדתי". הקב"ה שלח את משה רבנו לגאול את ישראל ויפתחה לא צנה עליו לעשות להם מופתים, היו מופתים אינם בדרך אמונה של אמת, אלא יכולים להיות מופתים גם בכח הס"א רח"ל (ע' רמב"ם יסו"ת ח א), וה' אמר לו שרק אם עם ישראל לא האמינו לבשורת הגאולה, נעשה להם מופת עם המטה וכו', אבל מעיקרה עקר הנס שה' צנה אותו לומר לעם ישראל הוא "פקד פקדתי", כי עקר הנס שה' עושה עם האדם הוא עצם זה שה' 'פוקד' וזכר ומקיים את האדם בכל רגע רגע וכן שפקד אותו ואת בניו להביאם לעולם (פלשון הפסוק "וה' פקד את שרה"), שאלו הם נסים גדולים ועצומים מאד, יותר מנסים אחרים של הפיכת המטה לנחש וכדומה.

וזה שהקב"ה מרבה לעשות את הנסים הללו, זו אינה סבה שאלא להתפעל מהם ושלאל להעריך אותם חלילה, אבל לדאבונו, טבע האדם הוא שאינו מתפעל מהנסים האלו, אלא רוצנו לראות נסים מחוץ לגדר הטבע, ולכן ה' הורה למשה להפך את המטה לנחש כו', ונמצא שהבשורה של "פקד פקדתי" היתה מספיקת בשביל 'לשכנע את הנשמה', והמופתים היו נצרכים כדי 'לשכנע את הגוף' המסורב לקבל את דעת ה' של הנשמה.

משה השדרה

והסבה שהקב"ה הורה למשה לעשות מופת וזקא בהפיכת המטה לנחש היא משיום דהנה המטה עומד

הקרת הטוב בבית ומחוצה לו

בציור שבכותרת הליון: בשנת מכת דם במצרים: היהודי הולך לבית המרחץ כשעליו יורדים מי גשמים טהורים, ואלו המצרי שוכן בתוך המים שהפכו לדם בנסיון למצוא טפת מים לשתיה.

היאך במכת דם הכה ה' את המשענת של המצרים?

ומדוע משה רבנו נמנע מלהכות את היאור משום הקרת הטוב שרחש כלפיו, הרי היאור אין דעת ומה שיק' להפיר לו טובה?

בציור שלפנינו: יהודי אוהב ה' עומד ומשבח את ה' על הבריאות שנתן לו, על האשת חיל, הילדים, הבית, הפאקלים ועל הבריאה הנפלאה.

מנון שאב יהודי זה כחות להעריך את האשת חיל שלו, על אף שהוא נשוי כבר שנים רבות?

ומהו ההבדל המהותי בין הגויים ליהודים ביחס שלהם כלפי עקרת הבית?

התשובות לשאלות במאמר: 'משענת האמונה' ובמאמר: 'מתיקות הקרת הטוב'.

עצות מתוקות

לאדם ישנה מבוכה שחושב: היאך אוכל לדעת האם אני עושה את מה שמסת על ידי להיותו? עולם הפא. שהרי ליהודי ישנם הרבה מאד חייבים, ואיך אוכל לדעת האם אני מקיים את חובתי? מעולס?

אבל כשנתבונן נראה, שצדק שמקיים את מצוות התורה בכל יום יום, לא נותרו לו הרבה משלות כדי לזכות לחיי עולם הפא. שכן כל המצוות הכלליות, קל לצדק לבצע אותן, שהרי הוא כבר רגיל להתפלל בכל יום במנוח ולהניח תפילין וכו', והצדקים שצריכים להתאמץ בהם כדי לזכות בחיי עולם הפא הם בודדים, והעיקר שבהם הוא להשתדל שחבריו ובני ביתו לא יפגעו ממנו ולא תחלש דעתם על ידו.

ומורי רבי הפהן הגדול ר' אביגדור מילר זצ"ל היה אומר, שפאת הדבר הזה ראוי לקיים אפילו במטרה להיות 'אהוב על הצבור', קלומי, שצדק ימנע מלפגוע בחבריו מתוך 'גישה אישית' - להיות אהוב על הבריות על ידי כך, אבל צריך להיות חכם ולא להסתפק בצרות להיות אהוב על חבריו בלבד, אלא גם בביתו יצאה להיות אהוב. שזה עקר גדול יותר מאשר אצל חבריו, ולצורך כך לא יפגע בבני ביתו ולא יחליש את דעתם, וכך ירויח שפטיעלה לביתו של מעלה, לא ימצאו בחביו חובות קשים של פגיעה בבני אדם ובבני ביתו, ויש בכך משיב כפיות טובה ומדות גרועות נוספות.

מתיקות שיחי

רבנו של עולם, שמור אותי ברחמיך מלפגע בבני אדם ומלחליש את דעת בני ביתי, ותן לי סייעתא דשמייא לתקן את אשר העניתי, ותחנני בדעת מאתך לפייס כראוי את מי שפגעתי בו, ומקאו ואלך אשמור עצמי ואחולם את פי שלא להוציא שום מלה של פגיעה בבני אדם, ואף אמה תחולם את פיות המקטרגים עלינו ותממה ותחיש לנצלנו ותנהג בית מקדשנו ותפארתנו במהרה בימנו, אמן סלה.

לשמח בני אדם שהיא מעלה גדולה יותר מאותם המשיביעים בני אדם בצדקה בלבד (כמאמרם (תהומות קיא) טוב המלביין שנים לחברו יותר ממשקו חלב) ועל כך הוא זוכה בחיי עולם הפא (כמו שאמר אליהו הנביא על אותם שהיו משמחים בני אדם, שרק הם בני עולם הפא מקבל בני האדם הרבים שהיו בסביבתם (משנית כב)). עליו להסתיר את מעלתו מעיני בני אדם אחרים שלא יזכו למעלתו הגדולה, כדי שלא להחליש את דעתם.

שמירת העינים מהצלחת החבר

עוד יש לרמוז בזה לפי מה שציינו שהאשה נמשלה לבנו, כמו שכתוב: **"אשתו כמנון פריה"**, שכשצדק רואה את הצלחתו הפרטית של חברו שנקימת בביתו, עליו לנסות את עיניו מלראות את ההצלחות הללו של חברו ודבר זה נרמז בכך שמשמחים את הלחם מלראות את הנין.

ומה שציינו שהתורה המשיגה את אשת פוטיופר ללחם ולא לבנו, יש לומר שזה רק אצל אמות העולם, שהם דומים ללחם, שעל הלחם נאמר: **"פי לחמנו הם סר צלם מעליהם"**, ואלו נשות ישראל דומות לבנו, שכן הנין שנקר לשנים רבות ואילו הלחם מתעפש בזמן קצר, והיהודי זוכה על ידי אשתו לחיי עולם הפא שהם נצחיים.

ערכה של אשה והודיה

עוד סבה שנסות הגויים נדמות ללחם, מפני שהגויים מעריכים את נשותיהם לזמן מועט בלבד, ולאחר מכן אינם מכבדים אותן, אלא הן נעשות בעיניהם כפת מעפשת, ואילו דוד מלכנו המשיג את האשה היהודיה לגפו, ללמדנו שהעריף את האשה תמיד, ובכל יום נוסף שהאז זוכים להתקיים יחדיו, עליהם להעריף זה את זה יותר ויותר, ומיזים ליום לגלות רק את הפעולות הטובות שבן הזוג, כיון שמשמחם מיזים ליום.

אלא שצריך לשמור על הנין שלא יפגע בו אירי שעלול להחמיץ אותו, ובה פעל צריך להגדר שלא להכניס בלב אשתו רוחות זרות של דעות ומלבושים לא ראויים וכדומה חלילה, כדי שהיא לא תחמיץ ולבסוף תהפך לו לנין כחומר ומור ח"ו.

"אמר אל אהרו וטה את ידך", איתא במדרש (שמו"ר י. ה), אמר לו הקב"ה למשה המינים ששמרוך בשעה שהשליכת לאור לא ילקו על ידך, ויש להתבונן מה הטעם בזה, הרי היאור והאדמה הם 'דומים' ומה שצריך להכיר טובה לדבר שהוא דומים?

וכן יש לשאל זאת על מה שמכסים את הציצית בבית הקברות מטעם של 'לועג לרש', הרי גוף המת הוא כבר דומים בצדקה, ונשמתו בשמים ואינה יודעת מהנעשה בעולם, אלא אם כן נותנים לה רשות מן השמים לראות מה נעשה כאן, כמו שכתוב: **"והמתים אינם יודעים מאומה"**, אם כן, מה שצריך ללמוד לרש? וכן יש לשאל על מה שמכסים את הפת בקדוש, כדי שהפת לא תתביש מן שלא מקדשים עליה, וכי יש לפת דעת להתביש?!

אלא, צריך לדעת שהבושה שצדקה כאן על 'הפצף', עקר הפנה היא ללמד על ה'גברא', וכגון מה שהקב"ה הזכיר את משה רבנו להפיר טובה לדומים, זאת כדי ללמדנו בכל וחומר להכיר טובה לכל אדם שנעשתה לנו ממנו איזו טובה נהנה, וכן טעם לועג לרש מלמדנו שצדק שצדקה לעשות מצוה וחברו נאנס ולא העליח לקנינה, עליו להסתיר מעיני חברו את הדבר שהוא זכה לקיים את אותה מצוה, כדי שלא להחליש את דעתו (והרמב"ם על פה במקום אחר).

לא להחליש את דעת האלת

וכמו כן מכסים את הפת בקדוש, כדי ללמדנו שלא לגרם בושה לאחרים, וביותר עמוק נראה לומר דהנה הנין הוא בעצם כמו תרופה שנותנים אותו למרי נפש, כמו שכתוב: **"תנו שכר לאובד ניין למרי נפש"**, אם כן הנין מרמז על המדה הטובה שצדקם שהוא משמח את לבבות הבריות, כדוד מלכנו שהיה משמח את בני אדם, כמו שכתוב **"שה' מרי נפש" הו הולכים עמו והוא היה משמח לבבות נשברים, ויחיד שחטא אומרים לו כלך אף אצל דוד מלכנו (ה"ה)**, שדוד מחזק את לבו ומגלה לו שיש לו תקנה גדולה.

והלחם מרמז על המדה של צדקה וחסד, שצדקם מייטיב לחברו ומשיבוע אותו במזון ובמזון, אבל הלחם לא מרמז על המדה לשמח בני אדם, אלא מדה זו נקמת במיוחד בינו, ובכך שצדקו להסתיר את הלחם בעת הקדוש, מלמדנו אותנו חז"ל שצדקם שצדקה

עשירות של הכרת הטוב

ולאחר צדקה לביתו, איך יתכן שאשת חבר פאשת רב נחמן תנהג בכעס כזה?
אלא דהנה 'כוס של ברכה' מודים לה' על החסדים שהוא עושה עמנו המזכרים בברכת המזון, כגון שה' נותן לנו לחם ומזון וילדים והעקר הוא הודאה על האשה שבמשלה לבנו, שבוכיתה יש לצדק את הילדים, ומינין שרוב נחמן לא נתן לה מהפוס של ברכה, היא הבינה מן שחוקר לרב נחמן לפי דרגתו הערכה כלפיה, והעקר חסר בברכה על הנין, ולכן היא שברה לו ארבע מאות חביות יין, כדי להמחיש

הוא מקבכה, ובזכות זה מקבכו הוא יתברך בעשירות כמאמרם: כבדו את נשותיכם כדי שיתעשרו, פי מאשר אדם מקבך את אשתו ומפיר לה טובה, הוא מתעשר, ועקר העשירות היא עצם זה שהוא זוכה לכהון כפיה ערך גדול יש למתנת האשה שנתן לו ה'.

הכעס של אשת חבר

וחז"ל מספרים (ברכות פס), על אשתו של רב נחמן שפעם אחת רב נחמן לא הביא לה מהפוס של ברפת המזון והיא שברה לו ארבע מאות חביות של יין.

חז"ל אומרים (ברכות נא), שצדקו לתת לאשה מתיון של ברכת המזון כדי שתתברך, דהנה אחרי שאכלנו סיעדה עם פת אנו מקבכים את ה' על ידי הנין, ונמצי שבברכה על הנין משיגים את הברכה על הלחם, פי האשה נמשלה לבנו וכשצדק מודה לאשתו ומקבך אותה על המאכלים שצדקה והכיתה עבורו, נחשב לו שבכך הודה לה כראוי על הלחם ועל כל מה שאכל.

ולכן צריך לתת לאשה מתיון של ברכת המזון, מתוך הכרת הטוב כלפיה על כל מה שטורחת עבורו, ובפרט על כך שהכיתה את הסיעדה עבורו, שבמפתח הטוב הוא

וללמד, שאם אין לאדם הערכה לאשת חיל שלו שוב אין ערה ואין צרה ביו.

רק יהודי יודע לכבד את אשתו

ויאמרו אפסר לומר, שהלחם הוא כנגד האשה שהיא משביעה את הפעל במאכלים ובכל טוב, ותיו הוא כנגד האיש, ואמרו חז"ל על בניו 'זכה נעשה ראש, לא זכה נעשה רש', שאם האיש לא זוכה הוא מחמיץ ונעשה שפור מיצר הרע פינו המפשר, ואם זכה נעשה ראש ששולט ביצרו ומתבונן בחסדי ה'.

וכמו שפצינו שיתרו אמר "קראו לו ויאכל לחם" והפנה היתה לתת למשה את בתו לאשה, והינו שהאשה היהודית דומה ללחם הם כבדים הלקחו, שהפעל מעריך אותה פלחם טוב, ולפי זה יבאר מדוע לחם הפנים היה נאפה ונשאר מנוח מוחץ לנתור למשך תשעה ימים ולא היה נאפה בכל יום מחדש, אך דבר זה לגלגל הפולגלג משבט דן, שפכה יש למוד לעם ישראל לכבד את נשותיהם, וגם פאשר הוא היהודי זכו להיות נשואים כפר נשים רבות פיתשעים

עד מאד את האשת חיל שלהם, וכמו שפצינו בשנות פחרתי, פאשר נכנסתי אל מורי ורבי הפנה הגדול ר' אביגדור מילר זצ"ל, שראיתי שהוא מכניס את ידו מתחת תיק השולחן והתפליו שלו והבנתתי שפנחים שם פשמים, ומורי ורבי הוציא בקבוק עם שפון רחמי וקדם שהירוחו אמר: אני מודה לך ה' על האשת חיל שנתת לי ועל כל נשימה ונשימה שנתת לך, והזניר פסוקים מפרך "אשת חיל מי ימצא" וברך 'בורא שפון ערב' והריח את שפון וקדם שברך אמר: על הנשימות של עצמי אין לי זכות להודות לפני שאני מודה על האשת חיל שנתת לי ה', פי פשאני לעצמי, מה אני.

לאחר מכן הוא הוציא פשמים אחרים ואמר, 'אני מודה לך רבנו של עולם על הנשימות שנתת לי, וכן מודה לה' על הנשימות של בני ובנותי, ותניו וכלותי, נכדיו וניניו והריח פשמים ואמר בכל לבו את הפסוק: "אשת חיל היא היכל קדשה ואודה את שמך על חסדה ועל אמתה את הגדלת על כל שמה אמרתה".

שנה' בכל זאת הפעל נכבד את אשתו ויגים פאשתו "ותשחק ליום אחרון" שהיא תשארא מוכבדת פעינו כלחם טרי וכלחם הפנים שפשארא חם כבדים הלקחו גם לאחר 'תשעה ימים' שפציא מהתנור.

ולפי מהלך זה שהאשה דומה ללחם, מוכן שפסיתרים את הלחם בקדוש, משום שכבוד האשה הוא, שהיא מסתרת, והיא צריכה לשמור סוד לבעלה כמו שכתוב "כל כבודה בת מלך פנימה" ואילו בניו הוא גורם לגלוי הסוד, פמאכרים: 'נכנס יון יצא סוד', לכן לא טוב שהלחם יראה את בניו, ובפרט שהינו מרפז על חיצוניות, שחרות והוללות, וכבר אמרו חז"ל (רש יו"ד): הוזהר סוטה בקלקלה יזר עצמו מן תיו, והינו משום שהינו גורם קלות דעת ועלול להזיק לחומות הקדושה, לכן מסתירים את הלחם בעת הקדוש, ללפוד את האשת חיל שעליה דבר הפעל קדם הקדוש פאמית פרק "אשת חיל" - שדעת לשמור נאמנות לבעל.

שלום בית אצל גדולי ישראל

וכבר פצינו אצל כל גדולי ישראל, פמה העריכו

המושך מתיקות הניסים

בבית החולים איכילוב שבתל אביב. מועד הנתוח נקבע לשבוע שעבר פרשת שמות תשפ"א, ואנאם שמחתי שלא נצטרך להטלטל לחוץ לארץ אבל מצד שני הדאגה החלה לכרסם בלב, איך יהלך יעבור את הנתוח... התפלות שלי קבעו מעמק הלב יותר ויותר... בשבוע שעבר בהתקרב היום המיעד לנתוח, הרופאים הכינו אותי והסבירו לי שלא בטוח שהילד יצא מהנתוח הזה לחיים!!! ואם יצא לחיים, אי אפשר לדעת כמה הוא י שאר בריא... כששמעתי את הדברים הללו, נפלה עלי עגמת נפש גדולה, כי זכרתי את הנתוח הקדם של בני שבו היתה לי מרירות נוראה לראות את בני שוכב באפיסת כחות נוראה, והעצבות והאישה החלו לכרסם בלבי. אבל שוב קבלתי חזוק מהגילוינות שלכם השמורים אצלי בארון, והפעם קראתי בהם על כך שהקבות הקדושים והאמהות הקדושות, שהזו"ל אותרים שהם היו עקרים, אבל בלח האמונה שלכם הם היו חיים בהנהגה של 'מעל לדרך הטבע' היה מבאר שם שכל יהודי שמתחבר לדעת של האבות הקדושים - להכיר את ה', להאמין בו ולהודות לו על חסדיו, יכול לראות ישועות מעל לדרך הטבע. לא היה שך שלא אתאושש מדברי חזוק כאלו ואכן עמדת פננת ביתי ושפכתי דמעות שליש לפני ה' כתינוק הבוכה ומתחנן לאביו: 'אנא ה' תחמל עלי, תושיע את הלל שלי, אבא, קראתו לו הלל

יכול להוריד את הראש כלפי מטה.

וכאן המקום להודות לכל הידיים הקרים שלי ולפרסם את המעשים הטובים שיש רק בעם ישראל, שעמדו לעזרתי בכל תחום, הן בתפלות, הן בכל שאר עזרה, כהכנת ארוחות, שמירה על הילד הגדול ועוד ועוד, והכל ללא שום תגמול, רק בגלל שהם רחמינים וגומלי חסדים... "ימי כעמד ישראל גוי אחד בארץ", 'ישלם ה' שכרכם ותהי משפחתכם שלמה עמו יתברך.

אשמח לקיים 'שיחו' בכל נפלאותיו". בטלפון: 05448454807 א. יצחק.

תגובת המערכת: הדברים נוראים עד מאד, ומעוררים אותנו להכיר בחסד ה' שנתן לנו בריאות שלמה, והלל מחיב את העניים - הלל המתוק מלמד את העניים דבצת כמנונו, שלא מבינים כמה חסד ה' עושה אתם - להבין שאכן כל אבר בריא שיש לנו זה חסד ופלא גדול שאי אפשר לראות ולשער, וזה שהקב"ה מרבה לעשות נסים כאלו, זו לא סבה שלא להעריך ושללא להודות לו על כך.

הקב"ה יראה את החזוק הזה שאנו מתחזקים על ידי הילד המתוק הלל בן שרה באהבתו יתברך על חסדיו שעמנו, וירפא אותו ברפואה שלמה מן השמים ברמ"ח אבריו ושם"ה גידי' והיה ראשיתך מעשר ואחריתך ישנה מאד, וירוו הוריו רב נחת ממנו ומלך יוצא אמן.

ואני מהלל מודה לך על הפסים שכבר עשית אתו, אנא תמשיך ותראה לי את רחמיך ותושיע לי אותו. והשכתי בבכיות עצומות, אבל היו אלו בכיות עם לב מלא תקווה, אמונה ואהבה ה'. כשסימתי את תפילתי, הרגשתי בטחון בה' שהוא יעשה אתי את הטוב ביותר ושמה שח' יעשה, זה הטוב ביותר.

ואכן, בהגיע יום הנתוח, ראינו את רחמי ה' הגדולים עלינו... הנתוח היה מרוב מאד; היה צריך להוציא לילד חתיכת עצם מעצם האגן, ולהשתיל אותה בגלגלת במקום שבו אנו קושרים את האות דל"ת של תפלין של ראש, ובחסדי ה', על אף המרובות הקשה האת, הנתוח ארך כחמש שעות בלבד, ולא פני שהרופאים פפו, שהנתוח אמור לארוך הרבה יותר זמן, ואחרי כשעתיים בלבד ממר הנתוח, תוך כדי השעות בחדר ההתאוששות, בני הלל החביב כבר החל לגמגם במלים שבהן הביע משאלות מתוקות משלו. כפי שהוא רגיל.

פלאי ה' לא נגמרו ככה... כבר למחרת הוא יצא ממחלקת טפול נמרץ והתקדמות ההחלמה שלו היתה במהירות פלאית, כך שאחרי ארבעה ימים בלבד, כבר השתחררנו בביתך יחד עם בנינו, ויכלנו לערוך את שבת פרשת שמות בביתנו שבירושלים עיר הקדש.

כעבור פחות משבוע מהנתוח הקשה, הלל החביב כבר מחזק ודורש את משאלותיו והשמחה שורה בלבו ועל פניו... אף על פי שעדין אסור לו ואינו

חדושים מתיקים

- א.** היאך ההסתכלות במטה משה גרמה לעם ישראל קרבת אלקים?
- ב.** היאך משה שכנע את נשמות ישראל להגאל והיא שכנע את גופם להגאל?
- ג.** מה יותר חשוב מלתת קמון ואכל לנגזקים? התשובות מונחות בתוכן גליון זה. ניתן לשלוח את התשובות לכתובת האי-מייל: 7885595@gmail.com או בדואר קולית בקול מתיקות: 073-313-4395. בצירוף שם, כתובת וטלפון | הוזכר מפרשת יגש: משה לייזרון, ביתר עלית.

מאמר השבוע

אמרו חז"ל (ברכות י"ג) על הפסוק: "לא תאכלו על הדם" אל תאכלו לפני שאתם מתפללים על דמכם, פי האכלו מוסיפה דם בגופו של האדם, ולא ראוי להוסיף דם בגוף לפני שמתפללים ומזידים לה' על הדם, וה' הביא את המפות על המזידים, בכדי שפנא אותם ונבא מנף להעריך את חסדי ה' שעלינו, ויגול שפמת דם מן צורה להודות לה' על האכל מוסיף לנו דם, וישעל ידי חסד הדם שפגופנו, יש לאדם ולאשתו פח גם לגדל את ילדיהם.